

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET ROGOŠIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 55520/07)

PRESUDA

STRASBOURG

20. svibnja 2010.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Rogošić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Christos Rozakis, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Anatoly Kovler,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyev,
g. Giorgio Malinverni,
g. George Nicolaou, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 29. travnja 2010. godine, donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 55520/07) protiv Republike Hrvatske što ga je 19. studenog 2007. godine hrvatski državljanin g. Mirko Rogošić ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 1. srpnja 2009. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o zahtjevu. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva je rođen 1932. godine živi u Beogradu, Srbija.

5. Dana 31. svibnja 2000. godine podnositelj zahtjeva podnio je građansku tužbu Općinskom sudu u Zadru, tražeći isplatu za kuću koju je bio prodao privatnoj osobi M.G.

6. Prvo ročište zakazano za 6. studenog 2000. godine odgođeno je zbog toga što punomoćnik podnositelja zahtjeva nije dostavio propisnu punomoć. Daljnja ročišta održana su 16. siječnja, 15. veljače, 19. ožujka, 10. i 22. svibnja, 13. lipnja i 9. kolovoza 2002. godine.

7. Na ročištu održanom 29. kolovoza 2002. godine punomoćnik podnositelja zahtjeva zatražio je da podnositelj zahtjeva svjedoči pred sudom u Beogradu putem pravne pomoći između dvije države. Istoga dana

Općinski sud u Zadru zatražio je od nadležnog suda u Beogradu pravnu pomoć u tom pogledu.

8. Dana 19. ožujka 2003. godine Općinski sud u Zadru primio je zapisnik o svjedočenju podnositelja zahtjeva pred Prvim općinskim sudom u Beogradu.

9. Općinski sud u Zadru održao je daljnja ročišta dana 8. lipnja, 9. rujna, 18 listopada, 4. studenog i 2. prosinca 2004. godine i 5. travnja 2006. godine.

10. U međuvremenu dana 24. listopada 2005. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu na temelju članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu prigovorivši duljini naprijed navedenog građanskog postupka.

11. U razdoblju od ožujka do rujna 2006. godine Općinski sud u Zadru i Županijski sud u Zadru odlučivali su o zahtjevima podnositelja zahtjeva za prijenos nadležnosti na drugi sud i o izuzeću predsjednika vijeća.

12. Dana 12. prosinca 2006. godine Općinski sud donio je presudu djelomično presudivši na korist podnositelja zahtjeva. Obje su se stranke žalile Županijskom sudu u Zadru.

13. Dana 12. veljače 2007. godine podnositelj zahtjeva zatražio je privremenu mjeru od Općinskog suda u Zadru kojom bi zabranio M.G. raspolagati kućom o kojoj je riječ. Dana 24. travnja 2007. godine Županijski sud u Zadru vratio je predmet Općinskom sudu da odluči o zahtjevu podnositelja zahtjeva za izdavanjem privremene mjere.

14. Dana 24. svibnja 2007. godine Ustavni sud je odbio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva zbog duljine postupka utvrdivši da su odugovlačenja u postupku bila pripisiva podnositelju zahtjeva. Odluka Ustavnog suda dostavljena je podnositelju zahtjeva dana 8. rujna 2007. godine.

15. Dana 1. lipnja 2007. godine Općinski sud je odbio zahtjev podnositelja zahtjeva za izdavanjem privremene mjere te prosljedio predmet Županijskom sudu u Zadru. Dana 19. rujna 2006. godine isti je ukinuo prvostupanjsku presudu od 12. prosinca 2006. godine i vratio predmet na ponovljeno postupanje. U ponovljenom postupku Općinski sud je pozvao podnositelja zahtjeva da specificira svoj tužbeni zahtjev prema uputama koje je dao Županijski sud.

16. Dana 30. listopada 2007. godine podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku Županijskom sudu u Zadru prigovorivši duljini postupka po njegovom zahtjevu za izdavanje privremene mjere.

17. Dana 8. studenog 2007. godine Županijski sud je utvrdio da je zahtjev podnositelja zahtjeva nedopušten jer podnositelj zahtjeva, koji je imao prebivalište u inozemstvu, nije imenovao punomoćnika za primanje pismena u Hrvatskoj kako to zahtjeva mjerodavno zakonodavstvo. Dana 21. travnja 2008. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio je odluku Županijskoga suda.

18. U ponovljenom građanskom postupku dana 11. veljače 2008. godine Općinski sud donio je presudu na korist podnositelja zahtjeva. Obje stranke su uložile svoje žalbe. Žalbeni postupak je u ovom trenutku u tijeku pred Županijskim sudom u Zadru.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

19. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. – „Ustavni Zakon“) glasi kako slijedi:

Članak 63.

„(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud....

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu... Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta....

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

20. Mjerodavni dio Zakona o sudovima (Narodne novine 150/2005, 16/07, 113/08 i 153/09), kako je bio na snazi u bitno vrijeme glasi kako slijedi:

III. ZAŠTITA PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Članak 27.

“(1) Stranka u sudskom postupku koja smatra da nadležni sud nije odlučio u razumnom roku o njezinom pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo, može neposredno višem sudu uputiti zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.

(2) Ako se zahtjev odnosi na postupak koji je u tijeku pred Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske, Visokim prekršajnim sudom Republike Hrvatske ili Upravnim sudom Republike Hrvatske, o zahtjevu će odlučiti Vrhovni sud Republike Hrvatske.

(3) Postupak odlučivanja o zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka je hitan.

Članak 28.

(1) Ako sud iz članka 27. ovoga Zakona utvrdi da je zahtjev podnositelja osnovan, odredit će rok u kojem sud pred kojim je postupak u tijeku mora odlučiti o pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo podnositelja zahtjeva, te odrediti

primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog prava na suđenje u razumnom roku.

(2) Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od 3 mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.

(3) Protiv rješenja o zahtjevu za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku može se u roku od 15 dana podnijeti žalba Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske žalba nije dopuštena ali se može pokrenuti ustavna tužba.”

21. Mjerodavni dio članka 146. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 117/03, 84/08) glasi kako slijedi:

Zastupnik za primanje pismena

Članak 146.

„(1) Tužitelj ili njegov zastupnik koji se nalaze u inozemstvu, a tužitelj nema punomoćnika u Republici Hrvatskoj, dužni su već prigodom podnošenja tužbe imenovati punomoćnika za primanje pismena u Republici Hrvatskoj. Ako oni tako ne postupe, sud će tužbu odbaciti.

....“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6., STAVKA 1. KONVENCIJE ZBOG DULJINE GRAĐANSKOG POSTUPKA

22. Podnositelj zahtjeva prigovara da je duljina građanskog postupka bila nespojiva sa zahtjevom „razumnog roka“ propisanim u članku 6., stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi.... svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj....“

23. Sud primjećuje da je postupak započeo 31. svibnja 2000. godine kad je podnositelj zahtjeva podnio svoju građansku tužbu. Dana 24. svibnja 2007. godine kad je Ustavni sud donio svoju odluku i odbio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva postupak je trajao oko sedam godina na dvije razine nadležnosti.

24. Postupak još nije okončan. Trajao je još dvije godine i osam mjeseci nakon oduke Ustavnog suda. Tako do sada postupak u predmetu ukupno traje oko devet godina i devet mjeseci na dvije razine nadležnosti.

A. Dopuštenost

25. Vlada je pozvala Sud da odbije zahtjev s osnova što podnositelj zahtjeva nije iscrpio sva domaća pravna sredstva kako to traži članak 35., stavak 1. Konvencije. Tvrde da je za razdoblje nakon odluke Ustavnog suda podnositelj zahtjeva mogao podnijeti zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku višem sudu i ustavnu tužbu protiv odluke višeg suda, ali da on to nije učinio.

26. Podnositelj zahtjeva pobija te tvrdnje.

27. Sud nalazi da je pitanje iscrpljenja domaćih pravnih sredstava neodvojivo povezano s osnovanošću ovoga prigovora. Prema tome Sud presuđuje da pitanje iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava treba pridružiti osnovanosti.

28. Sud dalje primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Isto tako primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

29. Sud na početku primjećuje da je podnositelj zahtjeva iskoristio djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka – ustavnu tužbu (vidi predmet *Slaviček v. Croatia* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII) – i da je Ustavni sud odbio njegovu ustavnu tužbu. U takvim okolnostima od Suda se traži da potvrdi proizvodi li način na koji je Ustavni sud tumačio i primijenio mjerodavne odrede domaćeg prava posljedice koje su dosljedne s načelima Konvencije, kako se ona tumači u svjetlu sudske prakse Suda. Ako je odluka Ustavnog suda u skladu s načelima Konvencije, Sud će se, kad preispituje pitanje iscrpljenja domaćih pravnih sredstava, suzdržati od toga da se bavi duljinom postupka nakon te odluke. Inače se traži stvarno preispitivanje ukupne duljine nakon ratifikacije (vidi također predmet *Kozlica v. Croatia*, br. 29182/03, st. 23., 2. studeni 2006.).

30. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih pravnih izvora, predmet *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

31. Vlada tvrdi da je, iako predmet nije složen, u njemu ipak trebalo saslušati podnositelja zahtjeva u drugoj državi. Tvrde da je duljina postupka u glavnom bila pripisiva podnositelju zahtjeva. Osobito jer nije dostavio

propisnu punomoć i njegova prvotna građanska tužba nije bila podnesena u propisnom obliku, što je bio razlog za ukidanje prvostupanjske presude. Isto je tako zatražio da svjedoči pred stranim sudom, što je pridonijelo duljini postupka. Također je zatražio prenošenje nadležnosti na drugi sud i izuzeće predsjednika vijeća. Končano je tražio da se donese privremena mjera u fazi kad je postupak već bio u tijeku pred žalbenim sudom.

32. Podnositelj zahtjeva pobija te tvrdnje.

33. Sud primjećuje da u ovome predmetu razdoblje koje je preispitivao Ustavni sud iznosi nekih sedam godina (vidi stavak 23. ove presude). Sud prihvaća da je činjenica da je podnositelj zahtjeva radije svjedočio pred sudom u Beogradu umjesto da se pojavi pred Općinskim sudom u Zadru pridonijela duljini postupka. S druge strane Sud primjećuje da je u mjerodavnom razdoblju bilo nekoliko bitnih razdoblja neaktivnosti suda (vidi stavke 6.-11. ove presude) koja ukupno premašuju tri godine. Iako je istina da je podnositelj zahtjeva tražio prenošenje nadležnosti, izuzeće predsjednika vijeća i privremenu mjeru, Sud smatra da je normalna funkcija sudova kad odlučuju o građanskim stvarima, da donose različite postupovne odluke, kao ove u ovome predmetu (vidi predmet *Cerin v. Croatia*, br. 54727/00, st. 26., 15. studeni 2001. i *Rajak v. Croatia*, br. 49706/99, st. 42., 28. lipnja 2001.). S tim u vezi Sud ponavlja da je na državama ugovornicama da organiziraju svoje pravne sustave na takav način da njihovi sudovi mogu jamčiti pravo svakoga da u razumnome roku dobije konačnu odluku o sporovima koji se odnose na građanska prava i obveze (vidi predmet *Horvat v. Croatia*, br. 51585/99, st. 59., ECHR 2001-VIII i *Nogolica v. Croatia*, (br. 3), br. 9204/04, st. 27., 7. prosinca 2006.).

34. U svjetlu naprijed navedenog, Sud ne nalazi da je duljina postupka pripisiva samo podnositelju zahtjeva i presuđuje da su naprijed navedena odugovlačenja većinom pripisiva nacionalnim sudovima. Štoviše, Vlada nije dala nikakvo objašnjenje glede duljine postupka nakon odluke Ustavnog suda, koja je dosegla oko dvije godine.

35. Ispitavši sav materijal koji mu je dostavljen, i uzevši u obzir svoju sudsku praksu o ovom pitanju, naprijed navedena razmatranja dovoljna su kako bi omogućila Sudu zaključiti da je već u razdoblju koje je podložno kontroli Ustavnog suda, duljina postupka bila prekomjerna i nije zadovoljila zahtjev „razumnoga roka“. Nužno je takav značaj zadržala tijekom razdoblja od neke dvije godine nakon toga. U takvim okolnostima tražiti od podnositelja zahtjeva da podnese daljnji zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku previše bi proširilo njegove dužnosti iz članka 35., stavka 1. Konvencije (vidi, na primjer, predmet *Antonić-Tomasović v. Croatia*, br. 5208/03, st. 25.-34., 10. studeni 2005. i *Kozlica v. Croatia*, br. 29182/03, st. 23.-28., 2. studeni 2006.).

36. Zaključno, Sud nalazi da odluka Ustavnog suda nije u skladu s načelima Konvencije. Stoga Sud odbija prigovor Vlade glede iscrpljenja

domaćih pravnih sredstava i nalazi da je u ovome predmetu došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije zbog prekomjerne duljine postupka.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

37. Podnositelj zahtjeva također prigovara da je postupak bio nepošten i da sudovi nisu bili nepristrani i da su ga diskriminirali jer je živio u Srbiji.

38. Sud bilježi da je postupak o kojemu je riječ još uvijek u tijeku i da su stoga svi prigovori o njegovoj poštenosti kao i prigovor da je izvršena diskriminacija protiv podnositelja zahtjeva, preuranjeni.

39. Slijedi da ovaj prigovor treba odbiti na temelju članak 35., stavaka 1. i 4. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

40. Članak 41. Konvencije predviđa:

“Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

41. Podnositelj zahtjeva potražuje 20.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

42. Vlada osporava taj zahtjev.

43. Sud, odlučujući na pravičnoj osnovi, podnositelju zahtjeva dosuđuje iznos od 3.400 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat podnositelju zahtjeva.

B. Troškovi i izdaci

44. Podnositelj zahtjeva nije postavio nikakav zahtjev za naknadu troškova i izdataka. Stoga Sud smatra da nije pozvan dosuditi mu nikakav iznos s toga naslova.

C. Zatezna kamata

45. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *pridružuje osnovanosti* prigovor Vlade glede iscrpljenja pravnih sredstava i odbija ga;
2. *utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na duljinu građanskog postupka dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije;
4. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, iznos od 3.400 EUR na ime nematerijalne štete uz sav porez koji bi se mogao zaračunati podnositelju zahtjeva, a koji je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja;
 - (b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
5. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 20. svibnja 2010. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen

Christos Rozakis

Tajnik

Predsjednik